

Zagreb, 23.11.2012.

POŠTOVANI ZNANSTVENI NOVACI, ASISTENTI, MENTORI I VODITELJI ZNANSTVENIH PROJEKATA!

Pozivamo Vas na prosvjed protiv nedopustivo slabe mogućnosti zapošljavanja mladih doktora znanosti u Republici Hrvatskoj i s time usko vezane pogrešne politike Vlade Republike Hrvatske, koja je pogubna za hrvatsku znanost i obrazovanje, a time i cjelokupni razvoj hrvatskog društva!

Važnost ulaganja u znanost i obrazovanje u uvjetima fiskalnog ograničenja

Na web stranicama Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS) nalazi se niz dokumenata („Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije“¹, „Strateški plan za razdoblje 2012-2014“², „Strateški plan za razdoblje 2013-2015“³) u kojima je istaknuta važnost znanosti i obrazovanja za hrvatsko društvo. U dokumentima Europske unije (*Europe 2020 Flagship Initiative – Innovation Union*⁴) jasno se naglašava potreba nastavka ulaganja u obrazovanje, istraživanje, razvoj i inovacije u uvjetima fiskalnih ograničenja, pri čemu takva ulaganja ne samo da moraju biti zaštićena od proračunskih ušteda, već gdje god je moguće i povećana.

Usprkos navedenom, Vlada Republike Hrvatske je u kolovozu 2012. usvojila dokument „Smjernice ekonomske i fiskalne politike 2013-2015“⁵ kojim je MZOS-u za 2013. godinu smanjeno financiranje rashoda za zaposlene za 5% (464 milijuna kn), a materijalnih rashoda za 15% (117 milijuna kn). Štoviše, prije par dana objavljene projekcije proračuna Vlade za 2013.⁶, kojima se rashodi za zaposlene zapravo smanjuju za 967 milijuna kn, jasno formaliziraju ovu za hrvatsko društvo pogubnu politiku - predviđa se drastično smanjenje ulaganja u znanost, visoko obrazovanje i obrazovanje u cjelini. A ako se proračunske smjernice obistine, RH će do kraja mandata ove Vlade biti zemlja s katastrofalno niskim ulaganjima u znanje i inovativni potencijal svojih građana! Možda premijer misli da je u pravu kada pretpostavlja da od ove zemlje ne treba očekivati održivi razvoj ljudskih potencijala?! Mi znamo da nije i ne smije biti tako!

Kako će MZOS uštedjeti 967 milijuna kn u rashodima za zaposlene?

Nepoznato je na koji će način MZOS ostvariti planiranu uštedu od 967 milijuna kn u rashodima za zaposlene! Međutim postoji opravdana bojazan da će se to dogoditi, između ostalog, i drastičnim smanjenjem broja novih znanstvenih novaka te neprodužavanjem ugovora o radu znanstvenim novacima koji su doktorirali u roku, a kojima je do sada bilo omogućeno daljnje zaključivanje ugovora o radu u statusu višeg asistenta (postdoktoranda). Bojazan dobiva na težini ako se uzme u obzir činjenica da je potpora znanstvenim projektima financiranim iz državnog proračuna završila s 31. listopada 2012., a novi bi znanstveni projekti trebali biti odobreni tek 2014. godine.

¹ <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=11662>

² <http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=18602>

³ <http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=19105>

⁴ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-union-communication_en.pdf

⁵ http://www.vlada.hr/naslovnica/novosti_i_najave/2012/kolovoz/sjednica_vlade_prihvacene_smjernice_ekonomske_i_fiskalne_politike_za_razdoblje_2013_2015

⁶ http://www.vlada.hr/hr/naslovnica/sjednice_i_odluke_vlade_rh/2012/62_sjednica_vlade_republike_hrvatske

Vlada planira nastavak kontinuiranog višegodišnjeg smanjivanja financijske potpore za znanost i visoko obrazovanje!

Vidan raskorak između javno deklarirane državne politike o važnosti znanosti u RH i onoga što se u praksi provodi zorno ilustriraju slijedeće brojke: Prema podacima Eurostata za 2012. godinu⁷ ukupna izdvajanja za istraživanja i razvoj u zemljama Europske unije (EU) rasla su u razdoblju od 2004. do 2010. godine od 1.83 % do 2.00 % BDP-a. U susjednoj Sloveniji je kontinuirani porast izdvajanja u iste svrhe još očitiji (1.39 % BDP-a u 2004. godini; 2.11 % BDP-a u 2010.). Nasuprot tome, u RH, nažalost, trend je potpuno obrnut. U 2004. ukupna izdvajanja za istraživanje i razvoj iznosila su 1.05 %, a u 2010. godini 0.73 % BDP-a. Nastavku ovog trenda, koji je u suprotnosti s odgovornom politikom usmjerenoj na društveni razvoj, značajno doprinose najavljene uštede u financiranju znanosti od strane aktualne Vlade RH. **Tako su najveća smanjenja ukupnih financijskih sredstava po ministarstvima u 2013. planirana upravo za MZOS (767 milijuna kn), potom slijede druga ministarstva!** Drastično smanjenje ukupnog financiranja MZOS-a nije rezultat slučajnih i trenutnih okolnosti već svjesno usmjerena politika aktualne Vlade RH što zorno dokazuje slijedeća tablica. **Iako se za BDP planira kontinuirani rast od 2011. do 2015. god., za udio financijskih sredstava MZOS-a u tom se istom BDP-u planira kontinuirani pad i to od 3,59% BDP-a u 2011. do 2,95% BDP-a u 2015. godini!** Želi li Vlada RH uistinu u godinama koje dolaze sve manje obrazovanih ljudi i sve manje znanstvenika u Hrvatskoj?

Tablica 1. Predviđeno smanjenje proračunskih izdvajanja za MZOS u proračunu Vlade RH za 2013. god., te Vladine projekcije proračunskih izdvajanja za 2014. i 2015.

	BDP (u milijunima kn)	MZOS (u milijunima kn)	promjena u odnosu na prethodnu godinu (u milijunima kn)	postotni udio MZOS-a u BDP-u
2011.	333.956	12.003		3.59 %
plan državnog proračuna za 2012.	338.136	11.628	-375	3.44 %
izmjene državnog proračuna za 2012.	338.136	12.064	61	3.57 %
plan za 2013.	351.800	11.297	-767	3.21%
2014.	369.988	11.269	-28	3.05 %
2015.	391.421	11.534	265	2.95 %

Znanstvena zajednica zahtijeva zapošljavanje mladih doktora znanosti u Hrvatskoj!

Na nedostatak sustavno promišljene znanstvene politike i održivog financiranja znanstveno-istraživačkog sektora, pri čemu se posebno traže dodatna sredstva kako bi se nastavio financirati znanstveni pomladak, upozorio je Rektorski zbor svojim apelom Vladi i resornom ministarstvu dopisima od 12. rujna 2012.⁸ i 28.

⁷ [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Gross_domestic_expenditure_on_R%26D,_2000-2010_\(%25_share_of_GDP\).png&filetimestamp=20121016060906](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Gross_domestic_expenditure_on_R%26D,_2000-2010_(%25_share_of_GDP).png&filetimestamp=20121016060906)

⁸ http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/dokumenti/rektorski_zbor/dokumenti/zakljucak_znanost_apel.pdf

rujna 2012. godine⁹, rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš, dopisom MZOS u listopadu 2012. te naš Sindikat koji je početkom studenog 2012. najavio prosvjed mladih znanstvenika i njihovih mentora¹⁰. Očito je da je hrvatska znanstveno-istraživačka zajednica ujedinjena u stavu da je nemogućnost zapošljavanja mladih ljudi sa doktoratima pogubna ne samo za hrvatsku znanost, već i za razvoj hrvatskog društva u cjelini, i da se taj problem mora najhitnije riješiti.

MZOS nudi 20 radnih mjesta za stotine doktora znanosti?!

MZOS je 13. studenog 2012. kao odgovor na ova traženja na svojim web stranicama objavio „*Molbu za dostavom prijedloga za zapošljavanje najuspješnijih znanstvenih novaka*“¹¹, a u kojoj je ponuđeno 20 (!) novih radnih mjesta na mjestu znanstvenog suradnika, odnosno znanstveno-nastavnom mjestu docenta. Ovakav odgovor MZOS-a neprimjeren je, kako u pogledu kriterija koji mladi znanstvenici s doktoratima moraju zadovoljiti na natječaju, tako i zbog broja predviđenih radnih mjesta.

- Vezano za izbor kriterija treba istaknuti strahovit nerazmjer između onoga što je država osigurala da bi omogućila primjeren razvoj mladom znanstveniku (nedostatna ili zastarjela znanstvena oprema, nemogućnost pristupa relevantnim svjetskim znanstvenim časopisima, nedostatna sredstva za sudjelovanje na međunarodnim kongresima) i onoga što od njega očekuje da pokaže kao rezultat svog rada (publiciranje u vrhunskim svjetskim znanstvenim časopisima, zadovoljavanje dvostruko viših kriterija od onih uobičajeno potrebnih za znanstveno(-nastavno) zvanje, održavanje pozvanih predavanja na međunarodnim znanstvenim skupovima, članstvo u uredništvima međunarodnih znanstvenih časopisa, itd.).
- Vezano za broj predviđenih radnih mjesta podsjećamo da se trenutno u potpori MZOS-a nalazi 2570 znanstvenih novaka¹². Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u akademskoj godini 2010/2011¹³ naslov doktora znanosti steklo je 838 osoba. Iz toga je očito da je 20 novih radnih mjesta koje nudi MZOS za mlade doktore znanosti uistinu samo kap u moru. Ali čak i uz ovakvu godišnju produkciju doktora znanosti Hrvatska daleko zaostaje po broju istraživača na 1000 zaposlenika (3,6) u odnosu na Sloveniju (7,1), Austriju (8,1), Francusku (10,2), da ne govorimo o Finskoj (15,3) ili pak Islandu (16)¹⁴.

Neodgovorno rasipanje uloženi društvenih sredstava i intelektualnog potencijala

Poradi cjelovitosti sagledavanja problema treba istaknuti da država u obrazovanje jednog znanstvenog istraživača prosječno utroši najmanje 1.2 milijuna kn (doktorski dio ugovora u trajanju od 6 godina ~ 650 tisuća kn; postdoktorski dio ugovora u trajanju od 4 godina ~ 570 tisuća kn). Neracionalno je, neodgovorno i nedopustivo da nakon tolikog ulaganja društvenih sredstava u razvoj mladog istraživača to isto društvo nije u stanju za njega osigurati radno mjesto u Hrvatskoj, i to upravo u času kada mladi istraživač postaje sposoban u svoj punini svojim radom društvu vraćati uložena sredstva! Podsjećamo da su mladi znanstvenici sa doktoratom najvitalniji dio hrvatskog društva, kako svojim obrazovanjem, inovativnim potencijalom, radnim stažem i iskustvom, tako i svojim godinama starosti.

⁹ http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/dokumenti/rektorski_zbor/dokumenti/Zakljucci_znanstveno_istrazivacki_sektor_28.9.2012.pdf

¹⁰ <http://www.nsz.hr/vijesti/prosvjedni-skup-znanstvenika-i-njihovih-mentora>

¹¹ <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=12034&sec=1933>

¹² <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=12017>

¹³ <http://www.dzs.hr/>

¹⁴ http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/121003_Scorecards_ALL_FINAL.pdf

Stoga od Vlade RH tražimo HITNO rješavanje problema zapošljavanja mladih znanstvenika s doktoratom! Tražimo i predlažemo:

- **tro- do četverogodišnje financiranje postdoktorskih projekata, a u cilju selekcije najboljih doktora znanosti za rad na visokim učilištima i javnim institutima RH!**
- **razvijanje sustava gospodarskih postdoktorata u kojima bi država sufinancirala rad doktora znanosti u nekoj od gospodarskih institucija**
- **osnivanje centara izvrsnosti u kojima bi se mladi doktori znanosti sustavno bavili inovacijama i transferom znanja u gospodarstvo**

I ne manje važno, apeliramo na kontinuirano novo zapošljavanje znanstvenih novaka na razini koja može osigurati održivo funkcioniranje znanstvene djelatnosti, bez pogubnog generacijskog jaza koji nam prijeti u slučaju planiranog drastičnog smanjenja zapošljavanja doktoranada!

Poštovani znanstveni novaci, asistenti, mentori i voditelji znanstvenih projekata! Pozivamo Vas da u ovom aktualnom trenutku donošenja državnog proračuna svojim prisustvom na prosvjedu podržite zajedničko izražavanje nezadovoljstva s neprimjerenom i pogubnom politikom Vlade RH u znanstveno-istraživačkom sektoru, a koja prijeti ne samo stagnaciji i nazadovanju hrvatske znanosti, već i hrvatskog društva u cjelini, tjerajući najobrazovaniji i najvitalniji dio stanovništva izvan Hrvatske.

Prosvjed će biti održan u petak, 30. studenog, 2012. u 11 sati, u Velikoj predavaonici (P6M101) Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta i Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Pierottijeva 6, Zagreb.

Za organizacijski odbor prosvjeda:

Prof. dr. sc. Krunoslav Pisk , v.r.	(predsjednik NSZVO, Sveučilište u Dubrovniku)
Prof. dr. sc. Igor Radeka , v.r.	(potpredsjednik NSZVO, Sveučilište u Zadru)
Dr. sc. Tvrtko Smital , v.r.	(član Malog vijeća NSZVO i koordinator, Institut Ruđer Bošković, Zagreb)
Doc. dr. sc. Vesnica Garašić , v.r.	(član Malog vijeća NSZVO, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Sveučilište u Zagrebu)
Dr. sc. Darko Orešković , v.r.	(član Malog vijeća NSZVO, Institut Ruđer Bošković, Zagreb)